

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Külföldön: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Botrányos törvény.

— augusztus 17.

Botrányos törvényezikket soha nem iktattak törvénykönyvbe, — mint az 1715. XL. Jó ízlésű, becsületos magyar ember szinte belepirult szégyenébe, ha ragondol, hogy ezt a törvényt magyar törvényhozók alkották meg és hogy immár két század óta becsületenit meg törvénykönyvünket s mindedig nem akadt, aki erélyesen követelte volna annak kiirtását a magyar törvények közül.

Mit is mond ez a törvény cikk?

Azt, hogy Rákóczi, Beresényi és a többi herosa a nagy nemzeti küzdelemnek, „mint törvényes királyuknak és a hazának nyilvános elenségei, hazaárulóknak és az igazi szabadság felforgatói jelen törvény erejével fogva törvényesen száműzetnek s hogy meglakoljanak, üldözendők, elfogandók. Összes ingó és ingatlan javaikra a királyi kincstár tegyen kezét. A velük való levelezés és közlekedés az összes és egyes országiakóknak felségsértés terhe alatt tilalmaztatik“.

A becsületlenségnek, a szolgálai

elvetemültségnek mily óriás mértéke kellett ahhoz, hogy Rákóczi Ferenczet és nemes társait hazaárulóknak mondják ki törvényben. Azt a Rákóczit, aki életét, óriás vagyont, fejedelmi székét, a királyi kegyek egész halmazát áldozta fel a haza és a szabadság oltárára. Azt a Rákóczit, akinél nemesebb, lovagiasabb, fenköltebb lelkű férfit nem ismer a világtörténelem. És még mindig türik a magyar törvényhozók is, hogy ez a piszok: az 1715. XL. ott éktelenkedik törvénykönyvünkben és nem akadt egyetlen egy sem vezető férfiak közül, aki kidobását indítványozta volna a parlamentben.

Királyunk nagylelkűsége végre valahára lehetővé teszi, hogy a magyar hazafiság e ragyogó eszményképének porlandó tetemei az édes anyaföldben térjenek végtelges pihenőre, így tehát biztos reményünk van arra is, hogy semminő akadályt sem gördít az elé sem, hogy a nagy fejedelemre és társaira oly megszegyenítő törvényt a törvénykönyvből odadobják, ahová való: a szemétdombra. Kérve kérjük azért a kormányt, mint a képviselőház

összes tagjait, intézkedjenek eziránt minél sürgősebben, nehogy megtörténjen esetleg az a keptelennek látszó eset, hogy a király és a nemzet kegyelete és tisztelete egy olyan férfinak jusson osztályrészül, akiről a magyar törvénykönyvbe az van beiktatva: hazaáruló.

Igen jól tudjuk mi, hogy nincs ez országban jószaneszü ember, aki megvetéssel és undorral ne fordulna el az 1715. i. országgyűlés e buta alkotásától, nem is azért kívánjuk eltörlését, mintha annak további megmaradása a törvénykönyvben a legkevésbé is megakadályozna valakit a kegyelete és hódolata legmelegebb és legőszintébb megnyilatkozásában, amelylyel a nagyságos fejedelem fényes szellemének és örökre mintaképül szolgáló hazafiságának és hazaszeretetének tartozik, pusztán csak a formalitás okából kívánjuk a szégyenteltörökre való megsemmisítését. Mert bár ez a törvényezik csak olyan folt a Rákóczi emléken, mint mikor a ragyogó diszrubára valamely barom egy csepp sarat rug, de mégis csak folt. Már pedig azon a napon, amikor Rákóczi hamvai hazatérnek

Utazásomból.

Mauerkirchen, 1904. aug. 15.

Abból a kis felsőausztriai városkából, Mauerkirchenből, ahol már több év óta toltam a nyarat, ez év júliusában nagyobb utat tettem Bajorországba.

Utazásom különösebb célja volt, hogy folkeressem azon közelébb eső nevezetesebb városokat, ahol a reformációnak egy-egy emlékezetesebb eseménye lejátszódott. Végytam látni azokat a helyeket, melyek a protestantizmus történetének valóságos élő emlékei s ahol saxa loquuntur. De amennyire időm engedte, főczélom mellett, nyitott szemmel vizsgáltam mindazt, amit az átutazott vidék és városok a szemlélőnek nyújtanak. Ez utóbbiakról akarok írni röviden e lap hasábjain.

Felső-Ausztria határvárosán, Braunauan át Riedbe röpített a vonat. Ez az Irrnegyed szesvárosa. Körülötte jól mivelt, itt-ott erdős, dombos vidék. Bent a haladó, de nem nagy városban a különféle hivatalokon kívül egy park közepén áll a modern, jól felszerelt főgimnázium. — Rieden túl a vidék képe meglehetősen egyhangu, változatlanul dombos,

üde, zöld virágnnyal, apró, bujkáló patakokkal. Schärding előtt hatalmas gránitkő bányák kötik le az utas figyelmét. Ezeket látva, nem csodáltam, hogy pl. Schärding, Passau és a közelfekvő városok oly szépen vannak kövezve s házaik közül sok merőben kőből van építve.

Schärding az Inn mellett egy hegyen fekvő nagybacska (4000 lakos) osztrák határváros. A magaslaton égbenyülő toronyával s emeletes, ódon házaival nagyon szépen veszi ki magát. A vasut ettől kezdve már szorosán a robanó Inn partján halad Passau felé. Tul a bajor földön meredek hegyek emelkednek, melyeket itt-ott szakít meg egy-egy tisztás s rajta egy-két majorkház. Néha oly közel férközünk a folyóhoz, hogy a vonat ablakából közvetlen alattunk látjuk azt, amint tombolva zajlik szikláról-sziklára. Felséges, de kissé borzongató látvány. Wernstein várának omladéka mellett elhaladva a neuburgi szép kastélyt pillantjuk meg, melytől csakhamar az Inn hidját érjük el. Átrobogunk rajta s beérünk egy 240 m. alagutba és rögtön azután a passauai állomásra.

Soha szebb fekvésű várost, mint Passau! Egy sziklás földnyelven épült, melynek

közepéből egy magaslat nyulik fel. Ez a város legrégebb része. Ott csináltak a rómaiak egy erőseget, castra Batava néven, melyből később Passau városa fejlődött ki. Ott van a gyönyörű dóm, a püspöki palota, szeminárium, kormányzósági épületek. A dóm előtt I. Maximiliánusnak, a bajorok első királyának, Passau nagy partfogójának bronzszobra. Mindezt végig néztem s aztán lementem a Duna partjára. Méltóságosan hőmpölyög a királyi folyó zöld vizével. Nem úgy az Inn, mely vad sebességgel, harsogva viszi szőke vizét a város alatt a Dunába. Tulajdonképen az összefolyásnál az Inn nagyobb, mint a Duna, melynek zöld vizét azontul állandóan szőkévé változtatja. Még egy másik folyó is ömlik Passaunál a Dunába, a cseh hegyekből jövő, barnavízű Ilz.

A Duna partján, a városház előtt járva s annak ódon építését szemlélve, a falban egy dombormű tűnt szemem elé. Az Erzsébet királynéé. Mit mondom, királyné! Hát tud, vagy akar-e arról tudni a külföld, hogy van magyar királyság és hogy Erzsébet magyar királyné is volt? Megszomorodva olvastam a dombormű köriratát: „Erzsébet, osztrák császárné, szül. bajor hercegné“.

Tennis-ruhák tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegytisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-
utca 42-ik szám.

még ilyen jelentéktelen foltocskáknak sem szabad a mi kegyeletünkhöz, tiszteletünkhöz és hódolatunkhoz tapadni.

Nem annyira Rákóczi és nemes társai szellemének, mint inkább magunknak tartozunk azzal, hogy a szabadsághősök a maguk teljes fényében, ragyogásában jelenjenek meg előttünk azon a napon, amikor a király és nemzet karöltve áldoznak emléküknök, amikor visszakerülnek abba a szentelt földbe, amelynek szabadságáért küzdöttek, amelyet kétszáz évvel ezelőtt vérvérrel áztattak s amelyet ezután könyözött szemmel hagytak el, hogy keserű bujdosásban töltsék el életük még hátra levő részét.

Cato soha sem jelenhetett meg anélkül a római fórumon, hogy Carthago eltörlését ne tanácsolta volna; a magyar népnek, a magyar törvényhozásnak sem szabad addig pinenni, míg az 1715. XL. törvény-cikket ki nem löki a magyar törvénykönyvből.

Nem lesz pálinka

— augusztus 17.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület terezi indítványt tett magáévé. Oly furesa indítványt, hogy az csak egy nagybirtokos agyából pattanhatott életre. Az indítvány maga meghatóan nemes. Szinte zokog azon az inségen, amely az országra borul és amely karácsony és ujesztendő közben éri el az inségnak legnagyobb fokozatát. Az indítványozó neve Enődy József, hivatalára nagybirtokos. Ahol az indítványt megtette, nagybirtokosok testülete szlntén: „A Nyitrai Gazdasági Egyesület“.

Ez az indítvány nekibátorodik egy másik indítványnak, amely a képviselőházban tétetett s amely rég keresztülment a józanság valamennyi ret rtáján.

A képviselőházi indítvány azt mondja: drága a buza, kevés a buza, inség vár az országra; töröljük a gabonavámost, hogy amely országban das volt az aratás, annak a termése mihozzánk iparkodjék.

A nyitrai megyei indítvány felti a buza árának a csökkenését, felti a nagybirtoknak még az inségben is a jómódját és botorul azt indítványozta, hogy egy esztendőre függeszszék fel a szesz- és keményítő gyártást, természetesen, az illető gyártulajdonosok kárpótlásán. Ez által — így jótékonykodik az indítványozó — nagy mennyiségű burgonya és tengeri szabadulna fel a legszegényebb néposztály részére.

Oh humanista, aki az állam zsebében kotorász, amikor jótékonykodik és balga hittel elnézi, hogy amikor megmentenek ezer vaggon burgonyát, buzát, tegerit, ugyanakkor keresetüktől fosztja meg a gyárak sok-sok ezer munkását.

Inséges emberek inségébe ne avatkozzék a nagybirtokos. Ismerjük ezt a fajta jótékonykodást. Meg van ez írva egy adomában, még pedig így van megírva: „Szegény ember kopogtatott gazdag ember ajtaján. Elmondta a szegény a gazdagnak, hogy mennyi baj érte, hány gyermeke halt meg patika útján, hány kereszt buzáját vette el a tűz. A gazdag ember meg hatottan hallgatta a panaszt, azután az inasát szólította, akihez így szólt:

— János, lökd ki ezt az embert, mert mindjárt összetöri a szívemet“.

Ilyenfajta a nyitrai megyei gazdák jótékonyága is.

nőnek emlékére, aki 1854. április 21-én, Passauban vett búcsút Bajorországtól s innen indult a onyasszonyi útjára a Dunán.“ Az emléktávon felül van az osztrák császári koronázott kétféjű szobor, mag a bajor országnak. Ez a tavaszon, az emlékezetes esemény 50 éves fordulóját lptezték le a sikerült bronz dombor-mellszobrot ünnepélyesen. A felháson bosszankodva, végre is azzal vizsgáltam magamat, hogy megfelel a történelmi hűségnek, mert Erzsébet 1854-ben csakugyan nem volt más, mint osztrák császárné. De a készítőik aligha így gondolkodtak.

Remek, szép látvány nyílik Passauban a dóm tornyából, továbbá a Dunán túl a völgy meredek sziklavárból, Oberhausból. A völgy a Dunától közvetlen a Duna fölött erdőborította, meredek hegyek emelkednek s magán a folyón gőzhajók járnak-kelnek. Passau a Duna gőzhajózásnak legfőbb kiinduló pontja. Rajta felül már csak apróbb hajók járnak. A magyar folyami- és tavi gőzhajótársaságnak is van ott ügynöksége. Az is magyar vonatkozás Passauban, hogy az ösmagyarok két ízben is (900 és 902-ben) bevették és megsarozolták a várost, de már 943-ban a közeli Königswiesén Arnulf hercegtől vereséget szenvedtek. Kevéses utóbb foglalta el a passauai püspöki széket a híres Piligrim, a Niebelung-legend Crimbildájának nagybátyja, aki a magyarok megtérítésén fáradozott, de nem mint a Krisztus önzetlen szolgája, hanem hogy ilyen módon a pápától a régi lorchi érsekséget megkaphassa. Amint ezt meg nem kapta, rögtön felgyött térítésével, úgy, hogy őseink keresztényen hitre térítése

nem az ő nevéhez fűződik, hanem a Bruno rechenaueri szerzeteséhez és Adalbert prágai érsekéhez. Piligrim fikező arcu szobra a többi püspökök mellett a passauai székesegyházban látható, melyet 1664-ben kezdtek építeni s két tornyának felhúzásával csak 1898-ban fejezték be.

Passau megtekintése után Regensburgba mentem. A vasut hosszú ideig a zöld Duna mellett húzódik sziklás vidéken, néha meredek sziklafalak között. Vilshofennél, ahol a kis Vils omlik a Dunába, kezd a völgy tágulni s a vidék elveszti regényes szépségét. Mire Plattlingba érünk, ahol az Isar zajló hullámain veszi fel a Duna, már széles sík föld tágul ki előttünk, melyből csak a messze távolban emelkednek ki délfelé az Alpesegek; északról, jóval közelebb a Dunát környező esch hegyek.

Ez utat tikkasztó hőségben tettem meg. Az ideai forráságot még a különben nedves éghajlatu vidék is megérzi. Több helyen lehet látni kiszáradt, kopár réteket, kiégett mezőséget. A vonat gépje, mint gyújtogató, parzseli fel mindenfelé a mellette lévő földeket s a vasutat védő fenyő- és fagyfafa sövényeket. Szomorú látvány! Straubing városa mellett egy leégett falu üszkei füstölögtek. — Este érkeztem Regensburgba. Azon éjjel beborult, a levegő lehült s másnap reggel jótékony eső permatezett.

Regensburg egyike a legnevezetesebb és legérdekesebb régi, német városoknak, közvetlenül a Duna mellett. Különösen festői látványt nyújt ódon házaival a magaslapon fekvő város, ha a Dunán átvívó köhidről szemléljük. Regensburgban is a

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Értesítés. Az evang. reform tanítóképző intézet gyakorló iskolájába a beiratkozás folyó évi szeptember hó 1-én és 2-ik napján d. e. 8—11 ig tartatik meg. A beiratkozás alkalmával fizetendő 20 korona tandíj és 30 fillér orsz. tan. nyu. díj illeték. Az újonnan felveendő tanulók hozták magukkal a keresztlevelüket és a himlő-oltási bizonylatukat. Debreczen, 1904. augusztus hó. A tanítóképző intézet igazgatója.

Beiratások az év. ref. főiskolában. Az év. ref. főiskolai házassági hivatal tisztelettel értesíti a szülőket, hogy a beiratkozás alkalmával rendszeren be kell adni a szülők törődés kiküldése czéljából a f. évi június hó végével beiratkozott gimnaziumi tanulók tandíjait a mai naptól fogva a hivatalos órák alatt előadhatnák.

NAPI HIREK.

A király születésnapja.

aug. 17.

Holnap a király születésének 74. évfordulóját ünnepli az ország. Mint minden évben, úgy most is a királyért rendezett istentiszteletekkel ünnepeink mind a többi.

Debreczen valamennyi templomában lesz holnap istentisztelet, melyeken a városi képviselőtestület is részt vesz Kovács József polgármester vezetésével.

A reformátusok nagytemplomában reggel 8 órakor tartandó hálaadó istentisztelet sorrendje a következő: 1. Megnyitó gyülekezeti ének: (37. dics. 1. vers, falálással.) 2. Hymnusz. (Kölcsy Ferencztől.) énekl: a „Debreczeni Dalegyet“ (falálással.) 3. Gyülekezeti közének: (LXI. zsoltár 5. 6. vers.) 4. Imádkozók: Szele György (v. ref. lelkész. 5. „Király-hymnusz“ (Torday G. börtöl), énekl: a „Debreczeni Dalegyet“. 6. Gyülekezeti záró-ének: (220. dicséret 7. vers.)

Reggel 8 órakor a róm. kat. templomban ünnepli nagy mise lesz, melyen fenyves segédlettel Wolffka Nándor dr. püspök czelebrál.

rómaiak telepedtek meg először. E korból castra Radabona néven ismeretes. A római táborerődítményt a germánok is megtartották s miután ott foly a Regen folyó a Dunába, Regensburgnak nevezték. Szent Bonifáczius hittérítő püspökséget alapított ott s első püspöke volt a vértanu halál halt Emmeram, akinek a nevérol később a városban kolostort és templomot építettek, ahol a szent hamvai nyugosznak. A templom ma is fennáll, mint a hajdankorok egyik érdemes maradványa. Három hajóju oszlopos bazilika egy harangteronnyal s belől az Emmeram-legendából vett falfestményekkel. A betediktinus Emmeramkolostor azonban, miután a rend belőle 1803-ban kiköltözött, 1812-ben Thurn-Taxis hercegek birtokába került s ma is ott van feldolmi lakással alakítva. — De emellett nagy kiterjedésű, gyönyörű, modern épületet is emeltek a Thurn-Taxisok, akiknek regensburgi lakása ma Európa egyik legkényelmesebb és legszebb főúri palotája. A Thurn-Taxis herceg, mint tudjuk, a magyar főrendiháznak is tagja s felesége József főherceg egyik magyarrá nevelt, széplány Margit, akinek esküvője is magyar földön, Budán történt.

Vajjon ez a magyar királyi hercegnő megtanítja vagy megtaníttatja-e gyermekeit is a szép magyar szóra? Erre gondoltam, mikor elstáttam a palota parkja mellett, ahová tilos a bemenetel.

Regensburg legnagyobb nevezetessége gót stílusban épült remek, szép katedrális, melyet 1275-ben kezdtek építeni s torony nélkül 1534-ben fejezték be. A két torony (107 m. magas) a híres, művészetkedvelő

A Dák Ferenc utcai izr. templomban 10 órakor lesz az istentisztelet, melyen a királyért Krausz Vilmos főrabbi imádkozik.

Délelőtt 10 órakor kezdődik az ág. hitv. evangélikus templomban a király születésnapjára rendezett istentisztelet az ünnepi beszédet Materny Lajos esperes tartja.

A Pásti-utcai aut. ort. izr. templomban reggeli fél hat órakor Strasser Salamon rabbi tart hálaadó istentiszteletet.

Reggeli hét órakor a Pavillon lak-tan- és előtti gyakorló tereen tábori mise lesz a királyért, melyet a tábori káplán t. r. A tábori misén az egész helyőrség részt vesz.

Öröm a megyeházán.

— 2 fizetésrendezés jóváhagyva és kiutalva. —

— augusztus 17.

A vármegyei alkalmazottak fizetésére vonatkozólag nemrég hozott törvények immár Hajdu vármegyében is teljesen végre van hajtva.

Hajdu vármegye közgyűlése július 11-én állapította meg a vármegyei tisztviselők fizetési osztályokba és fokozatokba való sorozását, amelyek szerint a fizetés és a lakáspénz már visszamenőleg az évi január 1-től jár. Az uti, irodai és ruhautalányokat ezután is a vármegye állapítja meg az évi költségvetés keretében, ugy mint eddig.

Ma érkezett meg Hajdu vármegye alispánjához a belügyminiszter leirata, amely a vármegyei tisztviselők fizetési osztályozását jóváhagyja. Eajdajulog utasítás érkezett a debreczeni pénzügyigazgatósághoz is, hogy esedékes fizetés- és lakbérkülönbözeteket január 1-től augusztusig folyósítsa.

Ezentul tehát az összes vármegyei alkalmazottak fizetését és lakbérét kizárólagosan az állampénztár fedezi és a vármegyei hozzájárulást erre a célra a miniszter a vármegye rendelkezésére visszabocsátja.

Természetes, hogy a miniszter leirata nagy örömet okozott a megyeházán. Végre elérhették a megyei tisztviselők régi jogos óhajukat teljesedésbe menését.

De az öröm közé öröm is vegyül.

Ugyanis a vármegye közgyűlése az alispán előterjesztésére nagylelkűen és méltányosan gondoskodni akart a vármegyei alkalmazottak legmostohabb sorsu tagjairól, a napidijasokról is és elhatározta, hogy a négy elsőosztályu napidijast, akik 19—20 év óta odaadó szorgalommal, minden előmenetel nélkül teljesítik kötelességüket, a jövő évi január 1-től kezdve az eddigi 900 korona helyett évi 1200 korona, a II. osztály 4 napidijast az eddigi 792 korona helyett évi 1000 korona díjazásban fogja részesíteni. Ezt a közgyűlési határozatot a belügyminiszter nem hagyta jóvá.

Nem hagyta jóvá a belügyminiszter azt sem, hogy egy harmadik közigazgatási gyakorlók alkalmaztassék.

Nábráczky István, hajdusoboszlói főszolgabíró előléptetését a VII. fizetési osztályba, amelyvel a nagyérdemű tisztviselőt a közgyűlés kintuntette, a belügyminiszter szintén nem hagyhatta jóvá, hanem felhívta a vármegyét, hogy ezt az előléptetést az őszi rendes közgyűlésen tegye meg, miután a jelenlegi költségvetésben az előléptetéssel járó több kiadásra nincs fedezet.

— **Lajos napja és a Kossuth-szobor.** A Lajos napja alkalmából tartandó Kossuth-ünnepély rendezőbizottsága tegnap este 7 órakor a Kossuth dalkör helyiségében értekezletet tartott, amelyen az ünnepélyt rendező összes egyesületek és testületek képviselői részt vettek. Az értekezleten Bacsó Dezső dr. rendkívül melegen szólalt fel amellett, hogy az ünnepély alkalmából Debreczen népe nyilvánítsa ki azt

az óhaját, hogy a Kossuth-szobrot Debreczenben haladéktalanul állítsák fel. Ennek kivételére most van meg a legkedvezőbb alkalom, mert a város a 17 milliós kölcsönből adózat nélkül folyósíthatná a szoborra megszavazott százezer koronát. — Bacsó hazafias beszéde rendkívüli lelkesedést keltett és az értekezlet az indítványhoz egyhangulag hozzájárult. Egyben végleg kijelölték az ünnepély színhelyeit. Eszerint a délutáni ünnepélyt az ipartestület dísztermében, a társasvacsorát az Angol királynő udvartartásában tartják meg. A társasvacsora étlap szerint lesz. A meghívókat holnap küldi szét a rendező-bizottság. Ohaj-tandó azonban, hogy a közönség minden rétege megjelenjen az ünnepélyen és rójja le kegyeletét és halálját Kossuth Lajos emlékének!

— **Gazdasági értekezlet.** Tegnap délután a váro háza közgyűlési termében gazdasági értekezletet tartottak, melyen a m. kir. földmívelésügyi miniszter által helyszíni vizsgálat végett kiküldött Némethy József miniszteri titkár vezette a tárgyalást Király Gyula városi tanácsnok és dr. K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitány közbenjárásával; részt vettek benne az utazógazdaságok tisztviselői, valamint azon hasznobérlők, akik megtagadták az illető utazógazdaságok által reájuk kivetett csekély mezőirtarási költség fizetését s midőn ellenökben a városi hatóság részéről végrehajtás rendeltetett el, fellebbezéssel éltek, amely most az illető miniszter elé került döntés végett, de aki előzőleg magának alapos meggyőződést kívánt szerezni kiküldötte által a fennfoglalt kérdés az itteni helyi viszonyok felől. A megjelent utazógazdasági kiküldöttek, különösen pedig Erdélyi István, dr. Sárny Bertalan, Szilágyi Bálint, Király Gyula tanácsnok

bajor királynak, I. Lajosnak köszöni létrejöttét. A hátság kor od is állította lovas éreztőbrát a székesegyház elé, a dómplacra. Bajt a templomban a gót stílyt jellemző titokzatos homály uralkodik. Művészi kivitelűek oltárai, szentségházaeskája, ablakfantáziái, domborművei, bronz szobrai, síremlékei.

Különösen híres egy éreztőtvény, mely a nürnbergi mesterek, Vischer Péternek öntőjéből került ki s Kjaazust ábrázolja László nővéreivel együtt. Épen reggeli esendes miatt tartottak három oltár mellett a papok, mikor a dómot szemléltem. Borult idő lévén, gyertyák éstek az oltárokon s fényök kísérteties világot vetett a három hajóju, óriási templomra.

Regensburg nagy katolikus város, van vagy 37 ezer katolikus lakója s 15 katolikus temploma. Ezzel szemben 7000 protestáns és vagy félszer zsidó. A protestánsoknak négy templomuk van s a zsidók is építettek maguknak zsinagógát. A város elég forgalmas; a modern forgalmi eszközök minden nemével el van látva és több hivatali székhelye. De régi nagysága és nevezetessége nincs meg többé. Fénykorát akkor élte, mikor századokon át ott tartották a német birodalmi gyűléseket.

Regensburgból kirándultam a tőle 10 kilométernyira fekvő, világhírű Walhallához, a németek Pantheonjához. Regensburgnak a Dunán túl levő elővárosából, Stadtamhofból indul ki a walhallai helyvasút, mely körülbelül fél óra alatt a Walhallához szállítja a utasokat. Donaustant városka mellett a Duna partján egy hegyen áll a Walhalla,

az ujkori építészetnek egyik remeke. Nevét az északi germánok hitregéjében élő istenek palotájáról vette. I. Lajos bajor király építtette 1830-tól 1842 ig görög stílusban, az Akropolisz Parthenonjának a mintájára. Valóban, mikor az ajtó elulról a 358 márványlépcsőn megy fel felé a pompás építményhez, úgy érzi, mintha a Akropolisz sílana előtte széles lépcsőzetével s Athéna istennő ragyogó templomával. A lépcsőzet terraszszaruleg nyúlik ki a Duna felé. Felette emelkedik körös körül komoly, méltóságos dór oszlopokkal az 55 m. magas és 125 m. hosszú impozáns épület, mindkét oromzatán pompás sculpturákkal. Az északi oromzaton a teutoburgi csata van ábrázolva, a déli, a Duna felé a német szövetség újra megkötése és a szövetséges államok hódolata Germania istennő előtt. Mindkettő a Parthenon oromzatán lévő sculptura mintája után van készíve.

A Duna felé két oszlopsoros csarnok húzódik, ebből van az épületbe a bejárás. E csarnokból remek kilátás nyúlik a Walhalla előtt elterülő vidékre. Ott létemkor, a borus idő miatt, a körülatat nem volt nagy. Regensburg, Straubing városok, számos apró falvakkal tüntek szembe. Alant az öreg Duna, rajta egy tehervontató gőzhajó uszott épen foifelé. A távolban egy kiálló hegyormon régi vár omladékai feketéllettek, közelben pedig Stauf-romjait lehetett látni.

Annál pazarabb és szemképrázatúbb volt az, amit a Walhalla belőlről nyújtott. Röviden le sem lehet írni művésziest látnivalóit: a gyönyörű karrarai márvány mell-szobrokat, melyek a germán nép kiváló

szellemeit: királyokat, hadvezéreket, államférfiakat, költőket, böcséket stb. ábrázolnak köréskörül az épület falaihoz illesztve. Aztán emléktáblák is vannak ott a germán nagy szellemek emlékére. Egyszóval ez a csarnok a germán dicsőség csarnoka, valóban az istenek palotája. Mikor lesz, vagy egyáltalában lesz-e valamikor nekünk ehhez hasonló pl. a mér untig emlegetett Gellért-hegyen? Lám a kis Bajorország nemcsak ezzel az egygyel dicsékszik. Ott van Regensburghoz közel Kelheimban, a Szent Márton hegyen a Szabadság csarnoka (Befreiungshalle), Münchenben a királyi palota mellett a Hadvezérek csarnoka (Feldherrnhalle), aztán a Baviária óriási szobra körül a Dicsőség csarnoka (Ruhmeshalle). Igaz, hogy Bajorországnak oiy művészet kedvelő királyai voltak, mint I. és II. Maximilián, I. és II. Lajos. A Walhalla építtetőjének I. Lajos királynak gyönyörű ülő karamai márványszobra a Walhalla közelében van s annak egyik földszé.

Utam második, nagyobb felét Regensburgból kiindulva Nürnberg, München és Augsburg városok megzemlélésének szenteltem. Rendkívül érdekes és tanúságos s két régi, német patrioszus város: Nürnberg és Augsburg tömérdek régi műemlékeivel s ódon építkezésével. Nürnbergben csak az egy germán nemzeti muzeum pazar gazdagságát nyújtja a látnivalóknak. Aztán München remek táraival, műkincseinek roppantságával valóságos extázisba ejti a lelkes szemlélőt: De ezekről majd máskor.

S. Szabó József.

és dr. K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitány alapos hozzászólásaikkal meggyőzték a miniszteri kiküldöttet az utczagazdasági rendszernek a helyviszonyok által parancsoló és hosszú évek tapasztalatai által beigazolt szükségességéről s kitünt, hogy a fellebbezők egyáltalában nem akarnak semmiféle mezőortartási költséget viselni, holott az sokkal nagyobb összegben vetetnék ki birtok-aránylag, ha a törvény által határozottan elrendelt mezőőr tartást nem maguk az utczajáságok önkormányzati módon, áruháztott hatósági hatáskörben eszközölnék és teljesítenék, hanem a városi hatóság alkalmazna hatósági mezőőröket a földtulajdonosok költségére.

— **A terméseredmény Hajdumegyében.** A gazdasági tudósítónak a földművelési miniszteriumba felterjesztett jelentései szerint Hajdu vármegye idei terméséről a következő adatok jutnak nyilvánosságra: *Buza:* bevetett terület 123,476 kat. holdon termelt 856 100 métermagssa, átlag 6.77 mm., tavalyi termés: 875 403 mm. *Rozs és kétszeres:* bevetett terület 36 532 k. holdon termelt 316 950 mm. átlag 8.67 mm., tavalyi termés 235 246 mm. *Arpa:* 25 736 k. holdon termelt 172 600 mm., átlag 6.70 mm., tavalyi termelt 220 122 mm. *Zab:* 12 054 k. holdon termelt 68 300 mm., átlag 5.63 mm., tavalyi termelt 81 983 mm. — Összehasonlítva a szomszéd Szabolcs, Bihar, Szatmár megyék termésével, Hajdumegye terméseredménye átlagban valamennyit felülmúlja.

— **Igazgatósági ülés.** Az ipartestületi betegszelvényező pénztár tegnap az ipartestületi tanácsotérében népes igazgatósági ülést tartott, melyen a pénztár folyóúgyein kívül a segélyezéseket intézték el. Több beteg tagnak, kik a törvényes segélyezési időt már eltöltötték, újabb pótszegélyt adományoztak.

— **Nagy tűz.** Tiszacsegéről értesítenek bennünket, hogy tegnapelőtt délután öt óraker a közös cséplési rakodóhelyen a cséplőgép működése közben kipattant szikrák tüzet gerjesztettek. A rohamosan terjedő lángok csakhamar beborították az egész takarmánykészletet és rövid idő alatt tizenegy szegény embernek összes szalmája és töreke odaégett. A kár meghaladja a 6000 koronát. A tűz eloltását lehetlenné tette a géptulajdonosnak az a hanyagsága, hogy a gép mellett levő kis feeskendő rosz állapotban volt és azt nem lehetett használni, mert a fenékén kifolyt a közeli hordókból szedett víz. Különben is nagy volt a vízhiány.

— **A városok statisztikája.** Tisza István gróf miniszterelnök az alábbi rendeletet intézte az összes törvényhatósági és rendezett tanácsu városok polgármestereihez: A város vagyoni helyzetét, jövedelmi forrásait, bevételeit, kiadásait és ezeknek arányait, valamint a városi tisztviselők, alkalmazottak s a szolgaszemélyzet létszámát és illetményeit feltüntető hiteles adatokra szükségem lévén, felhívom ezennel, hogy a szóban levő adatokat, a főkönyvek, zárszámadások, vagyoni leltárak és egyéb hivatalos adatok alapján a mellékelt mintájú kimutatásba jegyeztesse be és azt a főszámvevő, illetőleg számvevő a saját aláírásával is ellátva ez év augusztus hónap végéig multhatatlanul terjeszse fel. Az adatok helyességeért a főszámvevő mellett

ezünet is felalóssá teszem, miért is felhívom, hogy a bajegyzett adatok alapján saját részéről is ellenőrizze. Budapest, 1904 augusztus hó 8-án. Tisza s. k.

— **Közigazgatási bejárás.** A vármegyében még az idén építendő 20 kilométer hosszú útvonal közigazgatási bejárást szeptember 10., 12. és 14. napjain fogják megtartani Egyekén, Hajduböszörményben és Hajduszovátón.

— **Husuzsora.** A dunántúli piacokról érkező hírek szerint az előállatok értékesítésének ellenére a mészárosok még mindig drágán mérik a húst, sőt helyenként a máris rendkívüli nagy ár emelkedésben van. Szombathely város tanácsa e hónap 19-én próbavágást eszközöl s 20-án és 21-én a húst el fogja árusítani. Ha a hus árát a mészárszékekben ez az intézkedés se szabályozná, azonnal fölállítják a városi mészárszéket. Győrtől hasonló eljárást tervez a hatóság, s a példát valószínűleg más városok is követni fogják.

— **Szeccessziós palota Debreczenben.** A fővárosi építkezéseknél már régebb idő óta kultiválják a szeccessziós stílust. A közel jövőben Debreczen főterét is díszíteni fogja egy hatalmas díserőt szeccessziós stílusban épült palota, melyet özv. Steinfeld Mihályné építet főtéri telken. Az építkezés megkezdését csupán az hátráltatja még, hogy tekintettel özv. Steinfeldné kiskorúfiára, a terveket be kellett mutatni az árvászeknek is. Az árvászek jóváhagyása után azonnali hozzáfognak a palota építéséhez.

— **Eveszett huszárlovak.** Tegnap Lukács Béla közös huszár főhadnagyának két lova a lovásztól elszaladt. A városból kimentek s azóta a két 1200 koronás lónak nyoma veszett. A csendőrség a két lovat keresi.

— **Éjjeli támadás.** Az elmúlt éjjel a Nyugoti utca egyik kereszmájából jött ki Köhn Vilmos ékszerész. Az utczán két esavargó, Berki Lajos és Szatal József elibe állott és Berki szó nélkül pofonvágtá Köhnt, ki erre segítségért kiáltott. Ott termelt csakhamar két rendőr, de a két esavargó ezeknek is neki támadt. Rövid dülakodás után a két jó madarat megkötözve vitték a központra.

— **Állatbetegségek a megyében.** A hivatalos kimutatás szerint augusztus 10-én Hajdu vármegyében a következő ragadós állatbetegségek állottak fenn: *Veszétség:* Tetétlen. *Takonykór és bőrféreg:* Nádudvar. *Ragadós száj- és körömfájás:* Nádudvar 2 tanya, Tiszacsege 1 tanya. *Rühkór:* Hajdunánás 1 tanya. *Sértésvész:* Tetétlen 1 pusztá.

— **Halálozás.** Komlóssy Mihály Debreczen polgárságának egy igen jóra való, derék tagja halt meg. A gyászbeszéről a család az alábbi gyászjelentést adta ki: Komlóssy Mihály életének 60-ik, boldog házasságának 37-ik évében, f. hó 16-ik napján, rövid szenvedés után elhunyt. Felejtethetlen emlékü kedvesünket f. hó 18-ik napján d. u. 3 óraker a Péterfia-utczai 34. sz. házunktól a nagytemplomban tartandó imádság után a Péterfia-utczai temetőben fogjuk örök nyugalomra helyezni. Mely végtiszteaségtételre a megboldogultnak ismerőseit és barátait vigasztalást kereső szívvel meghívjuk. Bánatos neje: özv. Komlóssy Mihályné szül. Szathmári Eszter. Gyermekai: Ilona férjével Nagy Gyulával, Ilona és Béla gyermekeikkel; Etelka férjével Bólteky Lajossal, Lajos gyermekükkel, 59 éves.

a többi rokonok részében is. A temetést Dankó M. temetkezési intézete rendezi.

— **Miféle iparozikkek árulhatók a szatócsoboltban?** A kereskedelmi miniszter 41,114—904 számú rendeletével a kisiparosság üzleti érdekeit igyekezni megvédeni a szatócsokkal és vegyeskereskedőkkel szemben, akik különösen vidéken a liszt, só, fűszer és egyéb tárgyak között cipőt, eszimat és minden a kisipar köré tartozó dolgok előállításával is foglalkoznak. Fenti rendeletével a kereskedelmi miniszter kimondotta, hogy a szatócsok és vegyeskereskedők csak olyan iparozikket árulhatnak, amely ipari készítményeket a közszéneli iparosok maga tartanak raktáron eladásra, vagyis jövőben csak olyan iparozikket árulhatnak, amelyeket a kisiparosok csak megrendelésre készítenek, de raktáron egyáltalán nem tartanak. Ezen elvi határozat kibocsátására nagy szükség volt, mert különösen a kisebb vidéki városokban és községekben a szatócsok és vegyeskereskedők erős konkurrencsei voltak a kisiparosoknak.

— **Elgázolta a bérkocsit.** Ma délután a Havas szálloda előtt a 24-es számú két lovas bérkocsit elgázolta Tota Ferencz iakatos inasát, Mártonka Lajost. Az inasgyerek elbámészkodott az utca közepén és a gyorsan rohanó bérkocsit elé került, mely elütötte. A kocsit teljesen keresztül ment a fiún, ki jobb könyökén, az oldalán és a jobb halántékán szenvedett súlyos sérüléseket. Mártonka Lajost Hütter Károly dr. orvos rázesítette az első segélyben. Sérülései súlyosak. A bérkocsis ellen a vizsgálót megindították.

— **Koszoru-estély.** Sebaff János, a népszerű tánczenetítő 1904. augusztus 18-án, azaz esütörtökön a „Korona” című táncsteremben a kis colonn és iparos colonn zartkörű koszoru-estélyét tartja meg. Kezdeté a kis colonnak 5 óraker, az iparos colonnak 8 óraker. Zenész: Berki Lajos jónévi zenekara. Belépő díj (személyenként) 1 korona. A meghívó a pénztárnál előmutatandó.

— **A titkos rendőr.** A Nyugoti-utczán a Havas-féle kocsmában mulató Lukács János. Csakhamar hozzásegődött Frenkel Adolf, ki titkos rendőrnek adta ki magát. Egy ideig együtt ittak, aztán Lukács eltávozott s csak az utczán vette észre, hogy a pénze eltűnt. Lármát ütött, a rendőr előkerült s természetesen a titkos rendőr urat letartóztatta, mert hogy Frenkel Adolf nem is annyira titkos rendőr, mint inkább géplakatos. Frenkel ellen az eljárást jogtalan ezimbitóriás miatt megindították, de ezen kívül aziránt is folyik a vizsálat, nem-e titkos rendőr ur kezén tűnt el a Lukács pénze.

— **Szerencsétlenül jert tanuló.** Schweitzer te tyerek üzletében dolgozik Sós Gyula műszerész tanoncz. Tegnap a műhelyben egy székéről leesett és pedig olyan szerencsétlenül, hogy egy üvegtábla a bal-karját végighasította s abból egy darab húst kiszakított. Sós Gyulát Hütter dr. orvos vette gyógykezelés alá.

— **Verekedő részegek.** Varga István és Takaró István napszámosok a Hunyadi-utczán részegen összeverekedtek és a rendőr csak nagy nehezen tudta szétválasztani a harozias alkoholistákat. Mindkettő a rendőrségre került.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Kovács Lajosné Böszörményi Zsófia ev. ref. 55 éves, Bütös István ev. ref. 17 éves, Bujdosó László ev. ref. 9 hónapos, Vedres Juliánna ev. ref. 2 éves, Nagy János ev. ref. 22 éves, Tim Lajos ev. ref. 13 napos, Kiss Vilma Margit ev. ref. 7 éves, Zombor Erzsébet ev. ref. 18 éves, özv. Feingöld Ignácné Schlessinger Berta izr. 48 éves, Jámber József ev. ref. 10 hónapos, Komlóssy Mihály ev. ref. 59 éves.

— **Találtatott.** Folyó hó 13-án találtatott két csomó palatábla. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrkapitányság bünyői osztályánál.

— **Csavargó nema leány.** A Máv. indulóbáz körül csavargott Abrák Zouza néma leány. A rendőr elfogta, de csak nevét tudták meg egy nála levő ez du áról. Míg illetőségi helyét kiderítik, addig a rendőrságon marad.

— **Ellopott tarisznya.** Egik Hatvan-utcai pálinkamérésben, míg Halász József gyári munkás ivott, szerencsétlenség Rostás György csavargó elemelte. A lopásra hamar rájötték és a tolvaj csavargót a tarisznyával együtt elcsípték. Rostást átadják a rendőrságnak.

— **Lövöldöző csösz.** Tegnap este a Laczikonyhán sokat szedett be a jóbó Nagy Sándor újföldi csösz. Virágos kedvében kiment a komédiák közzé és a nála levő pisztolylyal jobbra-bajra lövöldözött. Isten csodája, hogy a golyók emberben kárt nem tettek. Csak a Péntek István Mester utcai lakos kalapja esett áldozatul a lövöldöző csösz jókedvének. Nagy Sándort feljelentették.

— **Wagnerörület.** Bayrouthban tudvalevőleg nagy a Wagner-kultusz. Maga az üzleti világ is részt vesz a kultuszban. A Sammart-kávéháztól kezdve, amely tradíciós Wagner-korcsma volt mindig és ahol a „walkürok székletét“ szokták inni a „sárkányvéres kolbászhoz“, a legutolsó zöldség-árus asszonyig, aki Wagner-almát árul, mindenki Wagnerért rajong. A legkülönösebb módon mégis egy angol miss tiszteli meg Wagner, aki magából csinál Wagner-portrait-t, igen sikerült formában. A miss Wagner fejét kitűnően imitálja és hullámos keblét is kitarja ilyenkor. A „reprezentáció“ ért három márkát fizetett magának és az újmédi Wagner-szobor látására csak úgy tódulnak az emberek...

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, jóbarátok és ismerősök; — valamint a helybeli Csizmadia ipartársulat és Munkás Dalegylet azon tagjai, kik Istenben boldogult néh. nóm folyó hó 12-én végbe ment temetésén jelenlétükkel is hozzájárultak mély fájdalomukhoz, fogadják ezúton is megszomorodott szívüök őszinte köszönetét. Kupecz Mihály és családja.

— **1—2 középiskolai** tanuló ellátásra felvállaltatik. Érdeklődhetni Széchenyi-u. 18 sz. a.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

— **Mi mindent lehet igen olcsón** beszerezni Mentze Henrik újdonságok áruházában? Piac- és Szent Anna-utca sarkán, azt itt mind elősorolni majdnem lehetetlen, azért mindenkinek őszintén ajánljuk, hogy vegye magának azt a fáradságot és tekintse meg azt a csinos és igen ügyesen berendezett üzletet, mely páratlan a maga nemében. Mindenféle felvilágosítással szívesen szolgál a tulajdonos abban az esetben is, ha nincs szándékában venni.

Meglinchelt gyilkos.

— **Agyonlőtt parasztgazda.** —

— augusztus 17.

Szomorú szenzáció történt vasárnap délután Nagytótfalu község fúteuzáján. Egy elvetemedett ember agyonlőtte egyik haragosát, a gyilkost pedig a nép agyba-főbe verte úgy, hogy most az is élet halál között lebeg.

Az eset részleteiről a következőket jelenti tudósítónk:

Nagytótfalu községben már néhány esztendő óta folytonos civakodásban élt Szilágyi Ferenc és Tikos György parasztgazda. Valami földbirtok miatt perelt a két gazda, mert mindkettő azt tartotta, hogy a határ megállapításánál a másik megesalta. A per megindításától kezdve a legnagyobb ellenséggé lett ugyanis a két ember. Utón-utófélen ósárolták egymást s ha összakarultak valahol az utcán, vagy korcsmában, nem igen váltak el egymástól anélkül hogy össze ne verekedtek volna.

Most vasárnap délután ismét összaláikozott a két haragos ember. Gunyolódni, majd szitkozódni kezdtek, Sőt Tikos már föl is ugrott, hogy nekimenjen Szilágyinak, de a korcsmában levő többi ember megakadályozta. Tikos ekkor nagy haraggal hazament. Pár óra múlva azonban ismét a korcsma felé tartott, puskával a vállán. Épen szembejött vele Szilágyi. Tikos lekapta válláról a fegyvert és rálőtt ellenfelére, aki azonnal holtan rogyott össze.

Az utcán levő nép a történetek látára közrefogta Tikost s botokkal úgy agyba-főbe verte, hogy eszméletlenül maradt a földön. Meg is ölték volna, ha közbe nem lép a községi elöljáróság s meg nem menti a gyilkos életét.

A gyilkos annyira rosszul van, hogy még nem lehet kihallgatni.

TÁVIRATOK.

— A „Debrecen“ eredeti távirata. —
(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

A főrendiház ülése.

Budapest, augusztus 17.

A főrendiház ma délelőtt ülést tartott, amelyen számos törvényjavaslatot intéztek el.

Csáky Albin gróf elnök bejelentette Zay Albert gróf, Czorda Bódog és Császa György főrendek halálát. A Ház részvétét fejezte ki.

A civalista emeléshez Prónay Gábor báró szólott. **A magyar király első helyen a császári czimet használja. — Pedig a császári czim az osztrák birodalmi egységet szolgálja a magyar önállóság rovására. — A magyar királyi czim régiebb, mint az osztrák császári, ezt kellene elsőnek használni, épp úgy, mint az angol király, aki India császára, de a régiebb angol királyi czimet teszi előre.**

Tisza István gróf miniszterelnök Prónaynak válaszolva azt mondja, hogy **a császári czim használata nem vet árnyékot a magyar koronára.**

A főrendek a civalista emelését elfogadták.

A katonai alaptványoknál Prónay Gábor báró a magyar nyelv jogát hangsúlyozta a katonai oktatásnál.

A javaslatot elfogadták.

Apróbb törvényjavaslatok elfogadása után áttértek az 1904. évi költségvetés tárgyalására, amelynek

folyamán Széchenyi Imre gróf bizalmát fejezte ki a kormány iránt és a költségvetést megszavazta.

A király utazása.

Budapest, augusztus 17. A király ma Marienbadból Karlsbadba utazott.

Gyöngyös pusztulása.

Gyöngyös, augusztus 17. Városunk tegnap óta lángban áll. Este 7 órakor tűz ütött ki, amelynek eredetét meg nem tudják. Vízhiány folytán oltani nem lehetett. A tűz borzasztó pusztításokat vitt végbe. **Eddig több mint ötszáz ház esett a lángok martalékául, köztük számos középület és a templom.** Az összes környékbeli tűzoltók id. érkeztek, de nem képesek a vad szilajnyal romboló elemet megfékezni, főleg, mert nincs elegendő víz. A tűz folyton terjed és csak napok múlva lehet elmúlására számítani. De akkorára városunk teljesen elpusztul.

A nyomor leirhatatlan, a lakosság hajléktalanul javveszével a városon kívül. A javszaggató látvány mindig borzalmasabb lesz, mert folyton újabb szerencsétlenek csatlakoznak a mindenüktől megfosztott hajléktalanokhoz. — Hogy hány emberélet esett áldozatul, azt még lehetetlen megállapítani.

Gyilkos ravatal.

Jászfalva, augusztus 17. Községünkben párját ritkító borzalmas szerencsétlenség történt ma délelőtt. A tegnapi elhunyt Ékszer Mátyás ravatalánál térdelt három nőtestvér. **A szemfedél hirtelen kigyuladt és a lángok átcsaptak a nők ruhájába, mielőtt menekültek volna. Az egyik nő szónné égett, a másik kettő még él, de súlyos égési sebeket szenvedett.**

A semlegesség megsértése.

Budapest, augusztus 17. Párisból táviratozzák: Delcassé külügyminiszter ma elküldte Tokióba Oroszország tiltakozását a csifui öbölben történt semlegesség-sértés miatt a Reositelni hajó ügyében.

SZÍNHÁZ.

Makó Lajos szegedi igazgató. Tegnap délelőtt döntött Szeged város tanácsa véglegesen a szegedi színházi pályázat kérdésében. Tudvalevőleg a színügyi bizottság többsége Makó Lajos ellenében dr. Janovics Jenőnek, a jelenlegi szegedi színigazgatónak javasolta a színház odaadását. A városi tanács azonban másképp határozott. Négy szóval kettő ellenében Makó Lajosnak adta a szegedi színházat jövő évtől kezdődőleg hat évre, mert Makó Lajos alatt virult a szegedi színház és akkor és azóta is megmutatta, — hogy anyagi önállósága, szigorú becsületessége, — nagy szakértelme, nemes lelkesedése és feladatának megértése által a legteljesebb biztosítékát képes nyújtani a szegedi színügy ujaabb felvirágoztatásának, amely a Makó távozása óta hanyatlóba indult. A szegedi közönség lelkes örömmel vette a tanács döntését.

A jövő debreczeni színtársulat.

Zilahy Gyula jövődebreczeni színtársulatát most szervezi társulatát, amely a jövő októberben Debreczenbe be fog vonulni. Eddig szerződött a következők: Porzsoltné Lukács Juliska hősnő, Maróvics Margit szende, Szabó Irma naiva, Kiss Irén társalgási és vígjátéki komika, Szabó Andorné vígjátéki anya és paraszti komika, Szakas Andor hős és jellemzője, Mátray Kálmán síheder, Szabó Dezső és Sarkadi Vilmos komikusok. Az egyes személyzetéről annyit tudunk, hogy tenoristának Békési Lajos, baritonistának Horváth Kálmán, karmesternek Habar Miksa van szerződötve. Ami a közönséget leginkább érdekli, tudniillik, hogy kik lesznek a primadonnák, azt még nem tudja el Zilahy. Annyit bílik, hogy Felhő Rózi nem fog vele jönni Debreczenbe, hanem a budapesti Népszínházhoz szerződik.

Ingyen könyvtár.

A „Debreczen“ előfizetői legközelebb meglepetésben fognak részesülni. Ugyanis a Regényesarnok rovatánban naponként rendszeresen megjelenő regényen kívül minden heten, lapunk szombati számához egy külön képes regénymellékletet csatolunk. A regény magas színvonalon álló, igen érdekesítő tartalommal és művészi kivitelű képekkel fog megjelenni. Minden egyes melléklet 16 oldalas könyvalakban lesz nyomtatva, mely a regény befejezése után beköthető, ily módon a „Debreczen“ előfizetői egy szép könyvet is juthatnak. A regénymellékletet a „Debreczen“ minden előfizetője teljesen ingyen kapja.

A kereskedelmi levelezés magyarsága.

— Két közlemény. —

Külföldi levelezés.

— augusztus 17.

Igazán nevetséges dolog, hogy ma, amikor valamennyi nép duzzad a nemzeti önértéktől, Magyarországon arról kell vitatkozni a kereskedő világban, vajjon ezélszerű-e a kivitel-e a kereskedelmi levelezés teljes megmagyarosítása?

Amit ide fölül róttam, ne vegyék, kérem, hátsóra váró bombasznak. Rikítóan nevetséges — és az igaz honfi lelkét elköcsörítő — ez a helyzet a honi pl. Angliában ilyes valami szőnyegre kerülne, hát Angolhon fiai ököltre manóznak mindenkiel, aki erről a dologról beszélni merve. De hát mi nem mehetünk ököltre, sőt örvendünk, ha akad, aki erről beszélni óhajt, mert — hajh — beszélni valónk, sok beszélni valónk van e tárgy körül.

Östermező állam vagyunk, csak östermező; ez a baj! Ha lendült iparunk és kereskedelmünk volna, úgy nem is beszélgetnénk most a fentiekéről, mivel az a másikat maga után vonná.

Amde a jelen viszonyok között, amidőn kivitelünk és behozatalunknál lényegesebbek vagyunk közösködni egy idegen országgal, amely ország e közösköget a maga hasznára úgy ki tudja aknázni — és ebben mi magunk segítjük, — hogy ebből még is él, — mondom, ily körülmények mellett ama hazafias törekvésünket, miszerint kereskedelmi levelezésünket teljesen megmagyarosítsuk, hogy szép magyar nyelvünknek külföldi összeköttetéseinknél is a kellő értéket szerezzünk, siker aligha fogja koronázni. Lehet, hogy tán tévedek, adja Isten, de magamondom miért hiszem ezt.

Addig, míg a magyar kereskedő rá van utalva az idegen ország ipara és kereskedelmére, amennyiben ott sok esetben 20—25% al vagy ár vagy minőség, sőt néha mindkettő tekintetében előnyösebben szerezheti be ezikeit a honi gyártmá yokkal szemben, sőt egyes ezikekben, amelyek előállításával foglalkozó vállalatunk egyáltalán nem is létezik, egyenesen ki van szolgáltatva, — addig, míg Ausztria, — mert hiszen gondolhatják, hogy ezen országról van szó — a maga, a miénkél sokkal jobban kifejlesztett ipara és kereskedelmének termékeit minden megszorítás, megvámolás nélkül szállíthatja át hozzánk és ezáltal — sajnos, ugyanis hiányos számú — honi vállalatokat előnyösebb viszonyok folytán, elnyomni képes, egyszóval addig, míg ipari és kereskedelmi vállalatunk kellő számban a kellő lendületet el nem érhetik, míg a magyar kereskedő sokkal előnyösebben jön ki külföldi összeköttetésével, amíg tehát a magyar kereskedő érdekét és fontos érdekét képezi az, hogy a külföldi vele szóba álljon és nem pedig megfordítva — addig a mi törekvésünk, azon törekvésünk, hogy a magyar nyelvet külföldi levelezésünkben bevezethessük, lehetőleg látszik. Ez az egyik legnagyobb baj és hangsúlyozom, hogy az egyik, mivel van ennél még nagyobb bajunk is, amelyről később beszélni fogok.

De ezen font körülr akadályt csak egy mód mellett bonthatjuk el utunkból, erre csak egy eszközünk van és ez: ha létrehozzuk az önálló vámterületet!

Ha felmondjuk Ausztriának a vámközösséget, ha ez által megnehezítjük — legutóbbi ár tekintetében — versenyképességét hazai iparunkkal szemben, aminek természetes következménye lenne, hogy számos új vállalat létesülne idehaza, akkor megszűnnek a ma sajnosan észlelhető nagy differenciák minden tekintetben, akkor az idegen volna rára utalva, nem pedig fordítva; és akkor mi úgy és azon a nyelven levelezhetnénk velük, ahogy és amint nekünk tetszik.

Előállhatnék hiteles statisztikával, amely bebizonyítja, hogy az aránylag kevés lakosságú Magyarország minden nagy iparos állam kiviteli listáján feltűnően nagy öszszeggel szerepel. Egyedül Ausztriából többet hozunk be, mint amennyit mi talán négy államba kiviszünk. És miért? Miért oly nagy a mi behozatalunk?

Mert fontos oka van a kereskedőnek, hogy külföldre forduljon! Mert hiszen azt csak fel kell tételoznünk, hogy minden ok nélkül, ha anyagi vagy egyéb fontos külföldözöt nem készítené, a magyar kereskedő — és itt általánosságban beszélhetnék — nem mellőzi a honi vállalatokat, nem járulna hozzá, hogy ezek és ezáltal az egész magyar ipar és kereskedelem haladni ne tudjanak, mert hiszen az nemcsak hazafiatlanság, de egyenesen hazaárulás volna!

De a kereskedőnek ma igenis van fontos oka a külföldhöz fordulni és ez az egyik legnagyobb baj.

Ezen kell segitenünk! Lássunk hozzá, hogy ezen fontos okot eloszlassuk, ne legyen oka a magyar kereskedőnek idegenhez fordulni, hozzák létre az önálló vámterületet, amely ennek keresztülviteléhez az első és főlépcsőt képezi, akkor biztos sikernek nézhetnénk ma elébe, de addig, míg ezt a mai

állapotot meg nem változtatjuk, addig ezen hazafias törekvésünk, amely mellett mi most, a hosszú tompultság után is új erő nélkül küzdeni kiállunk, ezélt nem érhet, mivel ehhez egyelőre kevés az erőnk, a bátorságunk, ma jelszavakkal dolgozunk csak a színté felünk, hátha baj lesz, ha kifelé okvetlenkedünk!

Krausz Bernát.

Az ipartestület karácsonyi kiállítása

— augusztus 17.

Amint már jeleztük, az ipartestület a helybeli képesített iparosokhoz és alkalmazottakhoz felhívást intézett és felhívta figyelmüket a december hónapban rendezendő nagyobb szabású kiállításra.

A felhívás megjelöli azon kört, amelyben ezen kiállítás mozogni kíván, felsorolja azon irányt, amelyre haladva, elérték a kiállítás tartásával elérni szándékolt cél. Az ipartestületnek már is bő anyag áll a kiállításához rendelkezésére, nevezetesen a múlt évben és a jelen évben felszabadult iparos tanoncok felszabadulási munkáit összegyűjtötte és ezen tárgyak fogják a kiállítás egyik legértékesebb részét képezni, mert ezen kiállítandó tárgyak tesznek bizonyosságot a tanoncok műhelybeli oktatásáról. E téren a haladás nagyon is szembevetendő, mert a debreczeni ipartestület a tanonc felszabadulást felette megszigorította és minden felszabadulandó tanonctól választott mesterségének alapos elsajátítását követeli meg, különben fel nem szabadítja, hanem tanidejét meghosszabbítja; tanító mesterét pedig a tanoncztartás elvonásával bünteti.

És ma már úgy a mesterek, mint a tanoncok ismerik mulasztásuknak ezen következményét, a tanonc is igyekszik mesterségét megtanulni és a mester sem tekinti tanonczát cselédjének, hanem műhelyben tartja és vele az iparágához tartozó munkákat végezteti. Ezen kötelességtudásnak folyománya azon körülmény, hogy a felszabadulandó tanoncok által készített munka minden kritikát kiáll és ezen szabatos és szakértelemmel készített munka szolgál legjobb bizonyítékul az ipartestület eljárása mellett.

Ezen visszatartott munkák a kiállításán érdem szerint díjazva is lesznek és az ipartestület ezzel is buzdítani igyekszik a jövő iparos generációt a haladásra és a tökéletes kiképzésre.

A kiállítás iránt a mesterek részéről is nagy rokonszenv mutatkozik, többen jelentették be már a kiállításán való részvételüket és ezen körülmény a legszebb bizonyítéka annak, hogy a mi iparosságunk a maradiság köpenyegét régen levettezte, szívesen dolgozik, fárad és készséggel áldozza fel tehetségét a magyar ipar fejlesztéséhez és bátran állítja ki munkáit nagyközönségünk bírálata elé.

Mi pedig örömmel várjuk a kiállítás megnyitását és készséggel állunk a helybeli iparosság mellé, hogy verejtékes munkáinknak igazi szószólóik legyünk és érdemükhöz képest méltassuk mindazt, ami szép, helyes és tanulságos és ami a magyar ipar előbbrevitelének bármilyen csekély láncszemét is képezheti.

VEGYES HIREK.

* **Véres harc egy bálon.** Vasárnap éjjel Kisteleken véres verekedés volt, melynek a szereplőit most nyomozza a csendőrség. A véréngzés részletei a következők: E hó 14-ére a kisteleki iparos- és kereskedő ifjak egyesülete táncmulatság tartására engedélyt nyert. Ezt a mulatságot az egyesület helyiségében rendezték és tartották meg. Éjjel után azonban az ott jelenlévő paraszti legények és emberek bicsekkel, kősekkel, revolverekkel a táncszínen összeverekedtek, úgy hogy igen sokan súlyos testi sérülést szenvedtek. Reggel azután a börtön feji és össze-vissza szurkált alakok a községi orvoshoz, Löszel Jenőhöz beállították, töle orvosi látogatást kiadást és sebkeik bevarrását és bekötözését követelték. De az orvosnak előbb sürgős dolga volt és türelmeire intette a suhanzókat, erre az intésre azután azok az orvost leütéssel és belövással fenyegették, a rendőrség és csendőrség közbelépésére távoztak az orvos lakásáról. Kiletük megállapítását és a tettesek kinyomozását a csendőrség a legérélyesebben nyomozza.

* **A vonat kerekai alatt.** Az arad-ecsanádi vasút vonalán halálos szerencsétlenség történt. Homok Sándor apátfalvai földművesnek Juicsa nevű leánya az áldozat. A családleány reggel gyalog hazaindult Mezőhegyesről, ahol szolgálatban volt. A sínek között ballagott és a vonat keresztülment rajta. A kerekék teljesen összezúrták a leány testét, amely darabokban hevert a pályán. A vizsgálatot megindították aziránt, hogy nem valamely mulatság következtében történt-e a katasztrófa.

* **Megölte a fiát.** Lafalle háztulajdonos tegnap Bagnere de Bigorre fürdőhelyen agyonlőtte huszonnyolcz esztendőes fiát, aki az ottani kaszinó egyesületnek tisztviselője. Az atyának heves szóváltása volt a fiával, aki könnyelmű életet folytat. A szóváltás után Lafalle a kaszinó parkjának bejárójánál revolverrel a kezében lesbe állott és öt méternyi távolságról rálőtt fiára, aki a kaszinóból haza akart menni. A golyó a fiatalember mellébe fúródott és azonnal megölte. A gyilkos apa a tett elkövetése után a revolverrel a kezében jelentkezett a rendőrségnél, ahol egykedvűen közölte, hogy megölte a fiát.

* **Tallián miniszter fiának öngyilkossága.** Súlyos csapás érte Tallián Béla földművelési minisztert, fia: Tallián Andor öngyilkossá lett. Tegnap Lipiken főbe lőtte magát és szörnyen halt. Tallián Andor legidősebb fia volt a miniszternek. Tizennyolcz esztendőes volt. A szerencsétlen fiatalember szemefénye volt családjának. Középiskolai tanulmányait a budai Ferencz József nevelőtintézetben végezte, azután pedig a Ludovika Akadémia növendéke lett. Tehetsége, szorgalma, szép reményekre jogosította szülőit, vidámsága, szeretetreméltó kedvesége révén pedig becsülte a fiatal kadétot minden barátja, ismerőse. A tavasszal megbetegedett, de jobban lett s később Lipikre ment teljes gyógyulást keresni s ott ölte meg magát tegnap este tíz órakor. A szomorú esetről azonnal értesítették Tallián Béla minisztert, aki csak néhány nappal ezelőtt utazott el a fővárosból török-kanizsai birtokán időző családjához.

— **Hadmentesek figyelmébe.**

Az 1903. évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstrom elkészülvén s az érvényesítési záradékkal ellátva van és hogy az 1883. évi XLIV. tezik 18. §-a értelmében 8 napi közszemlére a városháza 30 sz. ajtóf. 6. aug. 16-tól 23-áig bezárólag kitéve van s kivetés ellen: a) azon adózók, kik a kivetett hadmentességi díj-

jal már a múlt évben megróva voltak, a lajstrom közszemléét követő 15 nap alatt, b) azon adózók pedig, kik első ízben róvattak meg hadmentességi díjjal, a tartózásnak az adózó kis könyvecskéjébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt feltehetőnek.

* **Meggyilkolt orvos.** Temesvárról jelenti tudósítónk, hogy a város szomszédságában fekvő Sipet községben rémes gyilkosság történt, a mely nagy izgatottságban tartja a falusi lakosságot. Linkov dr. orvost ugyanis tegnap reggel ágyában összevagdálva, meggyilkolva találták. A tettesek után érellyesen nyomoza a csendőrség.

Egy szó.

Könnyedén szájszor is kimondod
Naponta ezt a szót talán,
Tán akkor is, ha elmerengve
Vissza emlékszel néha rám,
Derűs időknél alkonyán.

És én zihálva, szívszakadva
Esengem ezt az egy szavát;
Te fölkapasz a sok siralmon
S még ha szívem is meghasad:
Az egy szó szivedben marad!

Mi szörnyű végzet, hogy ilyesmi
Egy egész életre kihát,
És vergődünk kell mindhalálig
Egyetlen röpke szó miatt,
Egy *ki nem mondott* szó miatt!

K. B.

REGÉNY CSARNOK.

Csontváz a tűzhelyen.

Angol regény.

Fordította: **Amica.**

4

— Nem, Guy, én nem kívánom elitkolni, hogy színész nő voltam. Helyes, hogy a gyermekeid — ami gyermekeink — ezt tudják.

— Az elég, — folytatta méltósággal, hogy te, a férjem, nem tartasz magadhoz méltatlannak azért, mert a — szinpadon voltam.

— Eléggé világos, hogy miért ment atyánkhöz oly készséggel, — mormogta Blanka, ámbar nem oly halkán, hogy Edit a szavait ne hallhatta volna.

Egy rövid pillanatra a büszke arcot sötét pir borította. Az érzékeny büszke ajkak idegesen remogtek és ő úgy nézett ki, mintha szerette volna Blankát a lábái alatt összetiporni, de ő uralkodott magán és a zongorához menve, szilárd tekintettel nézte Blankára, így szólt:

— A közönség előtt énekeltem az atyáért — és most magunk között énekelek a férjemnek és a gyermekeimnek. Helén, add ide a kedvenc dalodat.

Helén kinyitotta a portfoliót, egy perczig keresgélte és aztán a Caldara fonségesen szép „Incarnatust” kivette.

— Blanka rögtön rátette a kezét.

— Ne azt, — mondta hideg, metsző gunnyal, keres valamit egy operából.

Helén félre taszította a testvérét és a

kiválasztott darabot a zongorára tette és Blanka, haragos arccal, kilopódzott a szobából — és jó darab ideig nem is tért oda vissza.

Később jött az idő, midőn a család fiatalabb tagjai visszavonultak és De l'Ormeur a feleségével egyedül maradtak. Edit a régi helyén a tűzhely mellett, halvány büszke arca a régi hideg, kemény, szomorú kifejezéssel a kialvó tűz felé fordulva. — Ez a tűzhely neki nem volt otthona, az ő számára annak nem volt házi Isten. A ő házassága nem volt szerelem által megszentelítve.

Szíve nélkül adta a kezét. Ők idegenek voltak és mégis néhány heti ösmeretség után, ő és De l'Ormeur Guy az egész életükre feloldozhatatlanul voltak egymáshoz kötve.

De l'Ormeur ott állott és néhány pillanattal nézte a feleségét és aztán le s fel kezdett járni. A felesége sokkal rövidebb idő óta ösmerete, min hogy megérthette volna, hogy ez nála biztos jele volt a komoly beszszankodásnak és midőn beszélt, Edit megretent a hangjától.

— Edit, ha Blanka folytatja ezt a modort, melyet felvett, neki el kell ezt a házat hagyni, mert nem engedem, hogy a feleségemet a saját házamban, a saját tűzhelyemen inzultálják.

Haragom fékezésére hiába emeled fel a kezedet, hogy te azzal nem gondolsz, mert az nem igaz. Ösmerem a te büszke természetedet és látam, hogy a Blanka szavai vérgig sértettek. — Miért nem választál neki úgy, ahogy a válaszlói tudsz, és gunyolódásait miért nem viszonzod szűró iróniával?

Kezét a széke karjára nyugtatva és nyugodt tekintetét a férje arcára emelve, Edit azt mondta:

— Vajjon az a te házamban a békét és boldogságot és szeretetet előmozdította volna vagy egyenlenséget, gyűlöletet és szerencsétlenséget okozott volna? Azért hoztál ide, hogy közted és szeretteid között egy sötét árny és gonosz szellem legyen? — hátlan hozzád és ami legdrágább előtad. Vagy hogy hűséges feleséged legyenek és a gyermekeidnek szerető anyjuk?

— Edit, te nemeslelkű asszony vagy — kiáltotta a férje mély megbotránással, de Blanka ...

(Folyt. köv.)

Még augusztus hó 20-áig!

Szőnyegraktárunk áthelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállítottuk.

Különös olcsó alkalmivétel képen ajánlunk:

Több száz drb. szőnyegmaradékot féláron.

Visszamaradt függönyöket féláron.

Bürokszövet maradványokat féláron.

Egyes ágy- és asztalterítőket féláron.

Visszamaradt valódi Smyrna szőnyegek féláron.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utca 11.

Még augusztus hó 20-áig!

Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város
Főispája.

469/1904. sz. m.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága az alábbi naptári eljárata alapján a legközelebbi kögyűlésén 1 (egy) gyámpénztári ellenőri és 1 (egy) szállás-biztosi állás-fog. választás útján beöltetni.

A gyámpénztári ellenőri állás év. 1800 korona fizetés és 400 korona lakspénz, a szállás-biztosi állás pedig évi 1300 korona fizetés és 200 korona lakspénztől álló juttatással van egybekötve.

Akik ezekre az állásokra pályázni kívannak a törvényes minősítést keltető képesek, felszólít pályázati kérvényüket hozzájárulva a kijelölt bizottság elnökehez folyó évi szeptember hó 30. napjáig délelőtti 12 óráig a nyílt lakásba nyújtásukra, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A gyámpénztári ellenőri a város szervezési szabályzatának 143. §-a értelmében egy évi fizetésűek megfelelő biztosítékot tartozik letenni.

Ez alólommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra is pályázat nyitattik.

Debreczen, 1904. augusztus 9.

Domahidy Elemér,
főispán.

— A ki —
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész.

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Tempóházak, városi lakóházak káptalók, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nyereséges lakások szárazzá tételét, betonirozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építészre törlesztéses kölcsönt előmozdít eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészíti a só-nyal, sótaragó és acemesztéri vizsgáts. — Építő iparosoknak olcsón készíti tervrajzokat, költségvetést.

Hirlapelárusítók

felvétetnek,

a „Debreczen” elárusítására
városi nyomdában,
városház, keresztépfület.

Javaslatok: a légzőszervek és emésztőszervek mindennemű károsos megbetegedési szivizom-betegségek és abból eredő asma bronchialis bajok valamint verszegénység stb.

Gleichenberg gyógyhely.

Saison Május 1-től szeptember végéig.

Alkalmi-muriatikus források: Constantiu és Emma-forrás; alkalmi-muriatikus szénsav: János-forrás; tiszta szénsav: Klausen-forrás, savó, sterilizált tej, (száraz táplálás), kefir, forrás-só belélegzés, fenyőtűgöz belélegzés, mindkettő külön kabinokban; légzési készülék, pneumatikus kamarak, édes asványvíz, pezsgő meleg fürdők és természetes szénsavos fürdők szivizom-betegségeknek, fenyőtű-nyálkafürdők. Nagy vizgyógyintézet, telepkúra, lágy, langyos, meleg, pormentes, szélesoldos levegő-erdős források.

Felvilágosítást és propektust ingyen. — Lakás és kocsimegrendelések az igazgatóságnál Gleichenberg.

Serravallo

KINA-BORA VASSAL.

Erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók részére
Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kiválóan jó ízű.

Több mint 2000 évesi elismerő nyilatkozat.

Kapható:

J. Serravallo-nál

Trieszt-Barcola.

A gyógytárakban pedig 1/2 lit. üvegekben 2 kor. 40 fillérért
1/4 " " " 4 " 40 "